

N° 2

Aprilo - Septembro 2007

KURIERO INTERNACIONA

Redaktero: Jean Martignon

Imprimita en Europa

REDAKTERO: Jean Martignon
 12,rue Maurice Utrillo,
 F-91600 Savigny sur Orge, Francia - France
 e-adresi : jeanmartignon@minitel.net
 martignon.jean@wanadoo.fr

KURIERO INTERNACIONA publikigas ye singla trimestro e la yarala abono esas po 10 euri.

Publikigita kun la afabla helpo da : Editerio Krayono - Fernando Tejón. Los claveles, n° 6, B. E-24400 Ponferrada, Hispania, krayono@yahoo.es

L'Ido respondas la advoko di mondo qua perdis sua centro, la koncio di lua spiritalakonekteso, e l'etikala valoraji di personala diciplino e sociala responsiveso.

Karl Schlotterbeck

VORTO DAL REDAKTERO

Quale singlu povas konstatar lo, me rezolvis durigar mea duesma numero di 2007 dum sis monati, vice tri monati kustumale. La motivo esas ne nur ke me volas ke la indikita tempo proxim la titulo rajuntez la reala tempo, ma me koaktesis agar tale pro sanesala problemi (me devis subisar severa medikala exameni) ed ico ne posibligis a me laborar reguloze quale me volabus lo. Ulte lo, me esas la unika redaktero e redaktanto di KURIERO INTERNACIONA ed ico postulas tempo e bona sanesala stando por havar la posibleso publikigar ol akurate (o sat akurate). Do, me ne agas tale pro ociemeso. Tamen, mea abonanti timez nulo, nam me egardos ita lakuno por durigar plu longatempes lia abono.

Me havis la intenco komencar mea artiklo per subtitolo : Ni cherpez ek nia fonto. Nome per rilernar la klasika lingui (Latina ed anciena Greka) e per interesesar pri la Sanskrita, me konstatis ke ica lingui danke la derivi di simpla vortaro danke richa quanto de dezinenci omnaspeca kreis abundanta vortaro, qua pose adoptesis da nia moderna lingui kom separata vorti, tale kreante nereguloza vortaro ube olim la neregulozesos esis nur gramatikala (quankam tre abundanta kompare a la moderna lingui). La maxim remarkinda exemplo esas olta di la Sanskrita. Ita linguo ne havas tre richa fundamentala vortaro (cirkum 800 vorti), ma danke grandega nombro de prefixi, sufixi, dezinenci, ol sucesas expresar omna nuanci, mem le maxim delikata, di la homala penso, same kam ol havas apteso por scienci e tekniki qua esas mem, asertite da lua savanti, supera ad olta dil moderna lingui.

En Ido, ni havas granda nombro de afixi, ni ne indijas dezinenci e ni havas la posibleso formar kompozita vorti. Fine, ni povas anke uzar eventuale kurta perifrazi.

Me pensas pri ico, pro ke dum plura yardeki, homi quin me qualifikos kom diskutemiki (e qui ankore nun existas en nia movado), vice laborar serioze por adoptigar da nia linguo la necesa vortaro moderna por la vivo di nia tempo, prefer-(is)(as) diskutachar pri absurda gramatikala o vortala punti. Tale, kande me renkontras tala vorti quin me devas tradukar a nia kara linguo - sen diskutar ed argumentar senfine kun homi qui ne savas nia idioma plu bone kam me - me devas trovar rapide solvuro sencoza e facile komprenebla. Quale me ja skribis ulafoye, til nun, me ne havis problemi, danke la posiblesi quin ofras nia komuna linguo. Me serchas la senco di moderna vorto, ne-existanta en nia dictionarii, en dictionario di mea matralla linguo ed aceptebla solvuro trovesas. E.g., unfoye trovante la vorto «destroyer», me serchis quale tradukar ol ad Ido. Kad per krear asterikizita vorto destroyero* ? Me serchis la senco di ca vorto en la Franca, e me trovis ke on povis deskriptar «destroyer» kom «contre-torpilleur». Me ja savis ke en Ido exista la vorto : torpedonavo kom tradukuro di «torpilleur». Konseque, esis facile konstatar ke «destroyer» esas kontre-torpedonavo, sen bezonar propozar asterikizita vorto. Existas kazo, quan me volas aludar, nam nia pioniri ne havis sempre suficanta disponebla tempo por definir exakte omna vorti. Nome, la vorto kompromiso qua esas tre ofte miskomprenata, nam ol signifikas precipue en Ido (segun la defino dal dictionario di la 10 000 radiki) ke ulu esas intrikata en situeso danjeroza (pri lua interesi, reputeso, digneso). Ma en la plu multa de nia Europana lingui, adminime olti quin me konocas, ol havas anke altra senco ofte uzata dal Idisti. Por ica radiko «kompromis-» (compromis) en la Franca, la tradukuri esis : transakto, konvenciono, inter-konsento. Ita tradukuri esas tre nepreciza e konfundigiva. Me serchis la senco di la vorto «kompromis» en mea Franca dictionario, e la tradukuro qua semblis a me esar maxim justa esas : meza solvuro. Nome meza solvuro esas mezo inter plura deziri ed homi acceptas tale koncedar ulo a lia parteneri sen komplete renuncar to quon li volas. La kurta perifrazo : meza solvuro, esas facile komprenebla e ne misguidas a kompreno-eroro. Do, onu ne bezonas krear aparta vorto (desfacile trovebla). Tala exempli esas grandanombra, e, cetere, la Latinisti por adaptar lia linguo a nia epoko agas anke tale. Sucese. Regretinde, quale omni savas, la Latina linguo havas tro abundanta e komplikita gramatiko. Lua chanci divenar la internaciona komunikilo dil venonta tempi esas, pro ico, mem plu mikra kam olti di nia linguo.

Fine, me volus citar frazi da Couturat quin me trovis en la n° 1/92 di IDO-VIVO, ye la pagino 12 : «On devas ne restriktar tro multe la senco di nia sufixi e ne interpretar li **strikte** segun la defini e traduki quin ni mustas donar pri li en la lingui nacionala, e qui necese esas kelke tro preciza, pro ke li uzas vorti preciza di nia lingui. Singla de ta sufixi reprezentas **general** **ideo** , to esas, relato, quan la traduki sugestas, ma ne limitizas. On devos konsiderar, ke singla nociono kontenas **multa** gradi e nuanci; inter du o plura nocioni existas kontinua gradaro, tale ke ula nuanci povas indiferante tradukesar per un od altra sufixo, inter qui ol jacas. On devas do admisar larja uzo dil afixi tale ke lia domeni kelkafoye mixas su an la limiti; ico nule esas defekto di la linguo o kulpo di lua adepti, ma natural e necesa konsequanto di la dicita kontinueso.

La vicineso dil nuanci esas tante granda, ke on povas e darfas ulfoye selektar cis o trans la limiti apene dicernebla. Lo importanta esas lore ke l'ideo restez klara e justa ...»

Ica saja konsilo da Couturat devus konocesar da omna Idisti.

Sincere via. JM ::::::

ARTALA TURISMO EN FRANCIA KELKE PRI LA KASTELO DI FONTAINEBLEAU

Trono - chambro

Kande rejino Anna de Austria, qua esabis regentino dum la minoreso di lua filiulo Louis XIV mustis cedar a lu la povo, el refujis en la kastelo di Fontainebleau e plubeligis ol. El instalis su en la maxim bela chambro di ca edificio. Inter 1660 e 1665 labori duranta longatempe intersequis en ca loko. Segun Bernard Notari, generala direktero dil aludita kastelo ica chambro : «esas unika en lua baroka beleso, ne existas equivalantajo altraloke en nia

lando», lu dicas entuziasmoze. On devas adjuntar ke la chambro di rejino Anna anke konocesas per la nomo di chambro dil Papi. Pius VII sejournis ibe dufoye kande Napoléon esis konsulo (inter 1799 e 1804).

Ica marvelajo restauresis recente. La kastelo di Fontainebleau esas la unika kastelo en Francia di qua la moblaro e la artala verki restis sendomaja depos la falo dil monarkio. On povas dicar ke Louis XIV (1643-1715), Napoléon I (1799-1815) e Napoléon III (1852-1870) kontributis restaurar e plubeligar ol. Tamen, malgre la splendideso di ca konstrukturo nur 350 000 vizitanti eniras ol singlayare vice 900 000 en la kastelo di Chambord. Danke jeneroza mecenis on entreprezas kompleta e kustozega restauro di ca kastelo. Ico signifikas ke on rikreas la splendideso dil konsoli e dil perlomatra armoreti aparteninta a rejino Maria-Antonia qui esis konceptita dal genioza Jacob-Desmalter por la Turka buduaro di ca suverenino. Simila laboro esas necesa por la cizelagita veluraji, brodita per arjenta fili, di Imperiestrino Joséphine e facesos balde da granda firmo di Lyon. Ad ico adjuntesas la rinovigo di la pendulo dil Chiniana Muzeo, horlojala marvelajo qua ofresis ad Imperiestrino Eugénie, ed ornita per oreo bronzaji reprezentanta la kontinenti. Fine, on devas anke citar la danseyo, qua esas maestroverko e di qua la freski realigesis segun desegnuri dal Italiana artisto Primatice. Bernard Notari dicas pluse : «La stando di ca rezideyo esas olta di la fino-tempo dil monarkio, t.e. en 1870. Or, la korto di Napoléon III, kande lu venis adhike, reprezentis cirkum 3000 personi lojata en ica kastelo ! Singla de ta funkciono-apartamenti moblizesis e ni havas l'omna inventarii, koncarnante oli, til la saponoportili fabrikita da la manufakturo di Sèvres ! Ni intencas kreor pedagogiala apartamento

Rejala danseyo

destinata a la skolani per exempligar eminento dil korto, e.g. ambasadisto, qua esis heme caloke, e ni povos mobilizar lua apartamento per fotelo, graburo e lampo qui esis eleganta e segunmoda, lore. E, ni ne darfus obliviar la pinci e la shoveli por la fairo, la kuveti, la kandelabri, la liti...Tale, la pueri, la yuni povos senpene imaginar quala esis la singladia vivo di altaranga persono dil Duesma Imperio. Ni esos pronta lor la venonta komenco dil skolala yaro, nam ni laboras sorgoze e rapidege !»

Lore, ica historiala loki meritos to quon Napoléon dicis pri oli en lua exileyo : «Yen la vera rezideyo dil reji, la domo splendida permananta ed impresanta dum yarcenti, lo esis to quo situesas maxim bone, taskope, en Europa...»

[Adaptita de artiklo publikigita en la revuo POINT DE VUE (VIDPUNTO)]

NATURO : LA GINGKO BILOBA

INTRODUKTO : Ol esas arboro gananta omna rekordi ! Nome ol esas la maxim anciena arboro-speco existanta en la mondo, nam la gingko rezistas la poluteso e lu posedas multanombra medicinala kapablesi. Dum-autune, lu kovresas per oreo koloro e vestizesas, lore, per lua tota splendideso.

La «gingko»-i povas konsideresar quale vejetala dinosaurii ! Li esas mem plu olda kam ita mitala repteri giganta, vivinta dum la duesma geologiala epoko, precipue dum la periodo nomizita jurasala, 200 million yari ante nun. Ita epoko esis la ora epoko di multanombra animala e vejetala speci : giganta filiki ed altra arbori desaparinta quale la dinosaurii pro granda klimatata perturbi. La glaciala periodo dil quarternara (quaresma) geologiala epoko chanjis la aspekto dil mondo.

La «gingko», koncerne lu, sucesis posvivar ed ol esas vivanta fosilo. Danke lua astoniva e protektanta propraji, ol permanis en la regioni kun la maxim milda klimato lore : t.e. la vali di sudest-Chinia. La maxim olda «gingko»-i dil mondo evus, asertite, plu kam 3000 yari, segun la specalisti.

En anciena Chinia, la «gingko» divenis rapide emblemala. La Chiniani nomizis lo unesme anado-gambo, referante su a la stranja formo di lua folii. Nome olti dicita havas abanika formo... o kordio-formo, segun la percepto-manieri.

Depos ita fora tempi, la gingko esas protekto simbolo, precipue kontre la fairo. La buddhista monaki plantacis multa de ta arbori cirkum lia templi, tale kontributante permanigar la aludita speco. Ita arboro ne nur veneracesis pro lua beleso ma anke pro lua medicinala propraji qui uzesis dal Chiniana mediki, ja tre progresinta 3000 yari ante Kristo.

MEDIKAMENTI DISSENDITA TRA LA TOTA MONDO

La expedicioni da cienciozi ad Oriento, dum la XVIma e XVIIma yarcenti, voyajigis multanombra vejetala speci qui adaptesis a nia milda Europana klimati. La gingko ne esas ecepto. Olun «deskovris» la Germana botanikisto Kaempfer en 1690. Il deskriptis ol e nomizis lu segun la Japoniana nomo gin kio qua signifika «arjenta abrikoti». Ita vorti probable mispronuncesis e divenis «gingko». La adjektivo biloba adjuntesis en 1771 da Linnaeus - pro lua folii kun du lobi -. Depos ita tempo, la ciencisti exploris lua omna detali ed analizis lua omna kompozaji. La gingko, nunepoke, agnoskesas kom precoza medikamento nam ol esas ecelanta por la sango-cirkulado, protektas omna sango-reti, e preventas lia oldesko. La ekstrakturo di gingko uzesas en la kompozado di multa medikamenti. En ula landi, ol kultivesas grandaskale taskope.

Ica arboro anke tre ofte plantacesas en la urbegi, nam ol rezistas perfekte la poluteso. Cetere, la gingko esas la nura vejetanto posvivinta la explozo dil atomala bombo en Hiroshima, en 1945.

Ultre la fakto ke lu semblas esar nemortiva, la gingko havas anke astoniva traiti por la botanikisti. Pluse, la fakto ke lua folii havas stranja formi, quaze «ne finita», lua genito-maniero surprizis longatempe la ciencala esploranti qui hezitas klasifikar lu kom planto. La botanikisti fine rezolvis krear aparta kategorio por lu.

Konkrete, la gingko esas dioika* speco, t.e. existas maskula arbori ed altri esas femina. Le unesma produktas stamini qui dissemas lia poleno danke la vento. Le duesma fabrikas ovuli qui recevas la poleno e produktas lore mikra buli ye la grandeso di pruno, ma li ne esas vera frukti ye ciencala vidpunto. Kande li esas matura, ita ovuli havas, interne di su, mandelo arjentea, olqua esas manjebla.

La sexuala matureso dil gingko esas tarda quoniam* la organi produktanta poleni ed ovuli bezonas triadeko de yari por developesar. Ico esas sensignifika tempo ad ica veneracinda arboro, qua povas vivar dum yarmili.

GIGANTA EN LA NATURO, NANA ENDOME

La gingko prizentas a nia vido trunko ofte rekta de-ube kreskas preske horizontala branchi, qui furnisas a lu rikonocebla silueto. La maxim evoza arbori povas atingar 40 metri ye longeso, dum ke domestikigita gingko da «bonzai»-prizanto ne transiras 30 centimetri ye longeso !

Dum-autune, la majestoza specimene dil publika parki e gardeni ofras extraordinara spektaklo. Lia folii divenas, preske subite, ye orea flava koloro, tante lumoza ke lo justifikas lua surnomo de «arboro ye quaradek skudi» di qua la origino evas de la XVIIIma yarcento.

Desfacilesas posedar tala arboro en mikra gardeno, ma on povas admirar «gingko»-i en multa parki. Ne privacez onu ye ca plezuro en ica sezono, kande lua foliaro divenas astonive splendida.

Artiklo da Christine Timmerman publikigita en la revuo «Les veillées des chaumières» (La vesperi en la palio-domi).

POEMO

Ica kansono esas la tradukuro ad Ido, facita da nia Italiana samideano Tiberio Madonna, de la famoza Kristnaskala kanto «Stille Nacht»

NOKTO PACOZ !

1. Nokto pacoz ! Nokto lumoz !

Omno dorm e repoz;
vigil nur la sant Paro fidel.
Mild Infanto kun lokli hel,
dormez kalma e tranquil,
dormez kalma e tranquil,

2. Nokto pacoz ! Nokto lumoz !

Filio dil Deo glorioz,
Amo rid de Tua boko Deal,
lore sonas la horo salval,
lesu, naskante Tu,
lesu, naskante Tu !

On povas anke lektar la tradukuro di ca kansono aden l'Italiana sur l'interreto che l'adreso <silentnight.web.za>, per «click»-ar sur Other versions e pose sur Italian.

LA MAXIM PAROLATA LINGUI EN LA MONDO

Kara samforumani,

Yen la nuna dek maxim parolata lingui di la mondo segun ula blogo*:

10. La Franca: 129 milion parolanti.

Cirkume 129 milion homi parolas la Franca linguo en multa landi inkluzante Francia, Belgia, Suisia, Kanada, Rwanda, Kamerun, Haiti, e.c. Ol esas un ek la sis fonto-lingui di Ido. Dicez "Bonjour" por salutar ulu per la Franca.

9. La Malayo-Indoneziana: 159 milion parolanti.

La Malaya linguo havas plura dialekti, ed la maxim populara ek ti esas la Indoneziana. Ma omna dialekti esas fondita sur un radiko-linguo. Do ol esas la nonesma maxim parolata linguo en la mondo. Dicez "Selamat pagi" por salutar ulu per ita linguo.

8. La Portugalana: 191 milion parolanti.

Kun 191 milion parolanti en Portugal, Brazilia-lando (ube ol esas oficala linguo), Makao, Angola, Venezuela, ed Mozambik, la Portugalana esas multe difuzita en la mondo, ed anke en kelka loki en India quale Goa, Diu-Daman, e. c. Ol influis regionala lingui ibe. Por salutar ulu per ita linguo dicez "Bom dia".

7. La Bangalana linguo: 211 milion parolanti.

En Bangladesh, lando kun plu kam 120 milion homi, preske la tota populo parolas la Bangalana linguo. Anke Bangladesh esas cirkondata da India, ube en la stato West Bengal ita linguo precipue parolesas. En ita linguo on salutas ulu per dicar "Ai Dje!".

6. La Araba: 246 milion parolanti.

Un ek la maxim anciena lingui dil mondo, la Araba linguo esas parolata en la Proxima-Oriento: Saudi Arabia, Kuwait, Irak, Siria, Jordania, Libano, ed Egiptia. Pluse, pro ke ol esas la linguo dil korano, milioni de islamani en altra landi anke povas komunikar per ol. En la yaro 1974 ita linguo divenis la sisesma oficala linguo dil Unionita Nacioni. Dicez "Al salam alaikum" por salutar ulu per la Araba linguo.

5. La Rusa: 277 milion parolanti.

Un ek la sis oficala lingui dil Unionita Nacioni, la Rusa linguo esas parolata ne nur en Rusia, ma anke en Belarusia, Kazakhstan, ed Usa, e.c. Anke la Rusa esas fonto-linguo di Ido. Salutez ulu per dicar "Zdravstvuitie! ".

4. La Hispana linguo: 392 milion parolanti.

On parolas la Hispana en preske omna Meza o Sud-Amerikana landi, alonge Hispania, Kuba, ed Usa. Ol anke esas un ek la fonto lingui di Ido. Dicez "Ola!" (Hola) por salutar ulu per la Hispana.

3. La Hindustani-a linguo: 497 milion parolanti.

La Hindustani-a linguo esas la precipua linguo di la turbegatra populo di India. Ol inkluzas grandanombra dialekti di qui la maxim parolata esas la Hindi-a qua esas l'oficala linguo di la guvernerio. La Hindi-a esas docata en licei. La Hindustani-a linguo divenabas difuzata omna-parte en India precipue pro la populareso di filmi en ita linguo. Salutez ulu uzante la Hindustani-a linguo per "Kaise ho?".

2. La Angla: 508 milion parolanti.

La Angla ne esas la maxim parolata linguo di la mondo. Tamen ol esas oficala linguo di plu multa nacioni kam irg altra linguo. Lua parolanti venas de preske omna parti de la mondo, inkluzante Kanada, Usa, Anglia, Zimbabwe, Sud-Afrika, India, Hong Kong, Australia, ed Nov-Zelando. On salutas per "Hello" en la Angla.

1. La Mandarena*: plu kam un miliard parolanti.

Ne esas tanta surprizo ke la maxim parolata linguo trovesas en la maxim populizita lando, nome Chinia. Ta linguo ne esas facile lernebla. Tamen, se un miliard homi povas lernar ol, vi anke povus. En la Mandarena* on salutas per "Ni hao!".

Kiran Annavarapu

--*--

blogo: inter-retala diario

BUDDHISTA POEMO

Ica korpo me ne esas ; karcerano di ca korpo me ne esas,
Me esas la vivo sen fronti.
Nulatempe me naskis e nulatempe mortos.
La vast oceano e la cielo havant multanombra galaxii
Manifestesas ja per la koncio.
Depos tempo sen komenco, me sempre esis libera.
La nasko e la morto esas nur pordi tra qui ni pasas.
Lore, ridetez a me, prenez me permanue e dicez a me til rivido.
Nin rividos ni,
Ni ne cesos ritrovar ni che la fonto vera,
Renkontrar ni sur miriadi de vivo-voyi.

Thich Nhat Hanh

Ica poemeto publikigesis en la revuo BOUDDHISME ACTUALITES okazine di la transmondesko di un de la redakteri di ca revuo.

LITERATURO EN LA ARABA MONDO NUNEPOKE

La redaktinto di ca artiklo, Sharif Majdalani, esas Kristana Arabo naskinta en 1960 en Beyruth, Libano, ube il direktas la departemento di Franca literaturo en la Universitato Santa Josefo. Il esas auctoro di plura libri pri diversa temi. La suba texto publikigesis en la regionala diala jurnalno Franca LA MONTAGNE (LA MONTARO).

«Al Kairo redaktas, Beyruth editas e Baghdad lektas» : quaradek yari ante nun, ico esis konocata proverbo por expresar la vivozesos e la kreivosos literatural dil Araba mondo e la repartiso kelke koncize rezumita, certe, ma kredebla, pri la rolo itafelde dil precipua chefurbi di Mez-Oriento. De ca omno, ne plus restas multo nunadie e raporto da UNESCO publikigita ja deko de yari ante nun, substrekizis la grava regreso dal editado e da la lekto en la kulturala e linguala areo Araba. Advere, on apene bezonas raporti por konstatar ico. En la Araba mondo, nunepoke, de Al Kairo til Baghdad, trairante, ho ve ! Beyruth, to quo maxim bone vendasas kom libri, lo esas libri pri koquarto, pri religio e la libri pri astrologio. Me nesavas kad, cakaze, onu ankore darfas parolar pri lekto od edito, t.e. vorti qui tendencas perdar lia senco en la veneracinda Araba linguo. Inquesto savigis ke malgre la centamili de personi vizitinta la maxim recenta libro-expozoo en Al Kairo, la Egiptiana roman-auctori maxim famoza nunatempe vendis ibe ne plu kam cento de exempleri di lia verki, dum ke la libri pri la faki quin me aludis supre kompresis kun granda facileso.

Ne importas hike aludar la kauzi di ca fakto qui esas konocata. La realeso esas ke la socii di Mez-Oriento esas, nunadie, en pavoriganta stando di kulturala regreso. E la sektoro maxim atingata per ica retroiro esas olta di la literaturo e di la homala scienci. Esas, exemple, desfacilega nun saveskar exakte to quo produktesas en la Araba literaturo. Se onu ne volas mencionar kelka skarsa ecepti, precipue en

Libano, la editisti ne posedas vera katalogi e ne esas apta informar sua autori pri la ricevaji produktita per la vendo di lia libri. Ye ica manko profesionala adjuntesas la indijo de librerii e de profesionani pri libri. Anke indijesas organizuri por diskonocigar e famozigar verki literatural. Nur la jurnalaro probas informar pri to quo produktesas ed editesas. La literaturala premii, nekareebbla por igar verko konocata, esas, por tale dicar, neexistanta. Oli certe existas en la Golfo-landi, ma oli ne esas serioza e ne povas vere egardesar. En Egiptia, premio qua desaparabis dum yardeki, tre fortuneze rinaskis recente, e Libano probable asistos la nasko di Araba versiono dil Angla Booker price. Ma ica omno ne havas vera relayo e ne havas vera efekto a la publiko.

Fine, la obtenita rezulto esas la desfacileso quan havas la autoro interne di la socio e la desfacileso por la difuzado di lua libri. Agnoskata roman-autoro ganas ridinde mikra pekunio-quanto kompare a lua Europana kolegi ye meza qualeso. Ico instigas lu opinionar ke la traduko di lua verko esas la unika posibleso por agnoskesar, mem se ita agnosko esas negranda. Lo esas itamaniere, cetere, ke Nagib Mahfuz ganis Nobel-premio, e, ke Ala el Aswani o la Libanano Elias Khury diveneskis konocata autori.

Ita lamentinda panoramo, tre probable, esas justa anke koncerne Afrika, ube, me konjektas, la situeso esas mem plu mala, o, forsan, koncerne Rusia od altra mondo-regioni. On povas lore imaginar, se onu konsideras la kozi vidita de ita nefortunoza landi, rikomenco yarala di la literaturala aktiveso quale ol eventas singlayare en Francia per centi de publikigita verki, profesionala librovendisti, tonizanta jurnalaro qua atencigas forte pri la literaturo, premii literaturala qui produktas agnoskeso, koncize, quantagrade ico povas semblar magiala e fablatra. Komprenible, regardar ico de fora loko ne signifikas ke on esas dupo, o ke on ignoras la fakto ke en la superkonsumanta socii la libro esas remplasanta la literaturo, ke la granda vendeyi divenas plu importanta kam la vera librovendeyi, ke la literaturala premii esas ofte tre kontestata e ke pro la tro granda nombro de publikigaji, la maxim bona de li ofte esas neremarkita. On povas savar ica omno, ma tamen pensar ke la tro granda abundo esas plu enviinda kam la indijo.

MODERNA VIVO EN ROMA, LA SKOLALA KANTINI FURNISAS EKOLOGIALA NUTRIVI

Ica inicio havas loko enkadre di prevento-agado por evitar nutrivala trubli e por protektar la ambiente.

ROMA

De nia korespondanta jurnalistino.

Quale en omna skoli di Roma, la kantino dil skolo Giulio Alessi disdonas, depos 2002, nur repasti preparita per ekologia nutrivu. Kande me vizitis ol, la menuo esis : legumi-supu, kuniklo-karno, ceriza tomati, kruda karoti e piro kom desero-disho. Singladie, koquistino helpata da dietistino e da sis servistini preparas 320 repasti. Eli esas employata da la "catering"-societo Dussman qua sucesis vinkar lor advoko por ofro de servi propozita da la municipala direktanti Romana en la skopo jerar 45 kantini.

Ye ita jovdio, Benedetta e Silvia, qui esas responsiva membri dil komitato di la lernanti-genitori, entraprezas ne-expektita inspekto. En la nutriveyo, eli verifikas kad la produkturi konformesas a la pre-adjudikala kontrato di la urbodomo ed eli kontrolas la etiketi qui glutinesas sur la kesti di frukti e legumi. Preske omno venas de la Latium-regiono, t.e. la regiono di Roma, nam oportas egardar la fresheso-fristo de 48 hori inter la rekolto e la konsumado ed omno certigesas kom ekologia produkturi. Anke la karni. Olta di bovo venas de edukeyo di prizata rasi qui rienduktosis en la regiono di Roma ; la agnelo-karno importacesas de Wals.

En la frostigilo por fishi, onu deskovras ke li omna venas de Nederlando. «Ico esas motivizita per la kusto», agnoskas Benedetta. Farini e cereali venas de la regioni di nord-Italia. La oliv-oleo produktosis en Umbria, la vinagro facesis en Viterbo e same kam l'origano li certigesas kom ekologia produkturi. Dum ke la bisquiti e la chokolado-tabuleti kompresis che la equitatoza komerco, quale cetere ico mustas esar koncerne 6% de la uzata produkturi. Nur la lakto importacesas de Germania. Nova aranujo permisas lo motive di la desfacilaji por provizado carelate en Italia. Vestizita per lia bluzo, ye koloro rejala blua por la yunuli, rozea por la yunini, la pueri ridetas kordiale. Li esas yuna lernanti tre babilema ! Ye l'extremajo di la manjeyo, Maria-Giulia, docistino, asertas : "Ni manjas naturala nutrivi, oli esas tre sana e saporoza ! ", dum krokar karoto. Riccardo konfesas ke il ne prizas la supi : "Me preferas la "lasagni" e ultro lo, hike, onu nultempe recevas fritita terpomi !" tale deklaras chagrenita ita 9yarulo. Fakte la uzado di grasaji esas porcionigita. Mem la omleti devas bakesar. Giuliano devoras sis tomati dum tempo-periodo de du minuti. "Me provizas me per vitamini pro ke mea matreto ne havas disponebla tempo por koquar ulo altra kam " hamburger"-i", tale lu naracas ante manjar gluteme sua piro.

Omno esas ne nur ekologia ma anke diversa ed equilibrita segun la energiala bezoni - 3yara infanto recevas porciono de 166 g ye pasti, 8yara puero recevas 235 g de oli - yen la precipua traiti dil 160 000 repasti servata, singladie, en la skoli di Roma.

"La genitori esas ravisata per ica inicio qua eventas enkadre di edukado a sana nutrado ed a egardo dil ambiente", joyas dicar Benedetta. "E la manjaji plusa iras a la Caritas-organizuro" el savigas. Ita nutrivi destinesas anke luktar kontre la obezesos. "Ye la evo 10 yari, 20% de la Italiani ja esas obeza"

Ultre lo, ica ekologia repasti ne esas tro chera por familiala budjeto. Li kustas du euri singladie, la cetera spenso (tri euri) pagesas dal municipo. "Desfortuneze nul analizo entraprezosis por evaluar la efekto di ca nutrivi a la sanesala stando di nia kindi*", dicas kun regreto Marisa, la dietistino. Same nul analizo facesis pri la modifiki dil agrokultivala labormanieri e pri la ekonomiala reperkuti di co.

" Motive di la lego pri la libera konkurenco, ni ne darfas favorar la agrokultivala exploteyi Romana", tale explikas Andrea Ferrante, prezidanto dil Asociuro pri ekologia agrokultivo (Aiab). "Altra serioza problemos esas ke Italia ne havas distributo-reto suficante bone organizata, mem se ol esas la numero un pri ekologia produkturi en Europa, kun 44 733 produktisti, e 1 milion hektari certigita kom ekologia, t.e. 8,4% de la kultivata arei."

Ma la responsivi di la Latium-regiono kreis la unesma ekologia platformo. "Ita strategiala e komercala centro, inaugurata ye la 12ma di septembro en Guidonia, (ye 30 km de Roma) plufaciligos la distributo dum igar la preci plu chipa", icon asertas la responsivino pri la regionala politiki agrokultival, Daniela Valentini, qua

esas fiero anunciar ke en 2009, la kusto dil repasti en la skolala kantini, segun versimilesa, pluchipeskos ye 50 centimi.

Kindi* : Neadulta personi de la nasko til 15 yari, cirkume.

Tradukuro de artiklo redaktita da Anne Le Nir publikigita en la jurnal LA CROIX

IDO-VIVO HEROALA LABORANTO

Ita mesaĝo sendesis da nia Mexikiana samideano JCR ad Idala forumo.

Jesus Garcia Corona (* 1881 - 1907 +) esis Mexikiana fer-vojoisto qua mortigesis dum ke il esforcis salvar la urbeto Nacozari de Garcia, en la Mexikiana stato Sonora, ye la 7ma di Novembro di 1907, kande il evitis ke treno kargita per dinamito explozez en la urbeto. Il esas konsiderata kom nacionala heroulo e multa placi, stradi e vilaji nomesas per lua nomo.

Il naskis en la Sonorana urbo Hermosillo. Dum la yaro 1898 lua familio chanjis sua lojeyo al ministal urbeto Nacozari, ube lua patro laboreskis kom forjisto. Ye la evo 17 yari il laboreskis en la Moctezuma Kupro-kompanio, ma pro kauzo di lua evo il unesme laboris quale aquokargisto, e pose il esis promociata kom frenagado-laboristo, pose kom pumpisto, e tandem, kande il evis duadek yari, kom treno-pilotisto.

Il esis la treno-pilotisto en la vojo Nacozari-Douglas (Usa). Dum la 7esma di Novembro di 1907, il esis repozanta en fervoyal-staciono di Nacozari kande il vidis ke incendio komencis en un del vagoni dil treno, olqua transportis plura tuni de dinamito por la mineyi. Il quik abordis la lokomotivo e pilotis la treno fore de la urbeto til atingar sis kilometri, kande la vagono explozis, mortiganta Jesus Garcia e plura ped-pasanti, ma il salvis la maxim granda parto dil urbeto.

On konstruktis statuo en lua honoro e chanjesis la nomo dil urbeto Nacozari a Nacozari de Garcia. La Amerikana Reda Cruco deklaris il kom Heroo dil Homaro. Multa Mexikiana stradi nomizesis per lua nomo ed on kreis folkloral kansono nomizata "Maquina 501" (Mashino 501, la lokomotivo quan il pilotis kande il mortigesis). Anke existas sportala stadio nomizata per lua nomo, la stadio "Heroo di Nacozari".

On dicas quale legendo ke kande on serchis la korpo di Jesus Garcia, on trovis un de lua brakii ankore sustenanta la levero di frenagado di la lokomotivo.

AKTUALAJI DIL IDO-VIVO

MASAKRO EN TUUSULA

[Ye la 8ma di novembro '07, me skribis en mea dila rubriko KELKA NOVAJETI]

FINNLANDO* : - MORTIGERA PAFADO EN GIMNAZIO PROXIM HELSINKI

Pafado, hie, en kolegio di Tuusula (sud-Finnlando) efektigis plura mortinti e deki de vunditi, inter li un persono esas grave atingita. La supozata ocidero esas yunulo, evanta 18 yari, lernanto en ita skolo e granda admiranto di Hitler e Stalin. Il pafeskis en skolo-chambro e mem plu tarde pafis kontre policani.

Ye la sequanto dio Finnlandano* sendis la suba mesajo :

Ye 7ma di novembro 07 proxim Helsinki, Finnlando*, en skolo di Tuusula, 18 yari evanta studento mortigis 5 pueruli, un adulta studentino, la saneso-sorgisto di la skolo e la skolestrino per fusilo. Fine la facinto esforcis suocidar pafante aden sua kapo ed il mortis 10 hori pose en kliniko. Ankore la motivo dil ago esas obskura ma la facero havis extremista opiniono e lu desestimis humana valori. Ilu adheris jus armo-societo ed aquiris permiso por lua armo. Ilu demonstris lua futura projekti per du filmeti en "Youtube" ed en "irc-galerio" ma oli quik efacesis dal administranti di la servo. Ico esis unesma tala evento en Finnlando* ed omni esas shokita, astonegata e trauranta. Multa krizala e suportanta grupeti ya funcioneskis, ma la granda questiono ankore esas: pro quo?. Ye la 8ma di novembro en la tota lando la standardi fluktuis ye mi-masto por montrar la trauro.

En trauro,

Arto Moisiso, Finnlando*

Per altra mesajo respondis Hans Stuijbergen :

Kara Arto, ed altra Finnlandana* samideani,

Yes, la novajo anke esis granda en Nederlando, probable same kam en omna altra landi. Esas hororo se on pensas ke infanti, pueri, yuni mem ne plu esos sekura en skoli, la maxim lasta plaso ube on expektez ke regnas violenteso.

Pro ta tragedio, anke diskonocigesis la fakto ke Finnlando* esas la triesma lando koncernante privata posedo di armi. To esas fakto per qua me frakasesis mentale. Me sempre pensis ke Finnlando* esas, same kun Norvegia, Suedia e Dania, apartenanta a ta landi ube privata posedo di armi esis interdiktita.

Cirkum monato ante nun me spektis programo ye la Franca brodkasterio TV5 pri skolala sistemi. On komparis la Waloniana edukado-sistemo kun ta di Finnlando*. La Waloniana sistemo produktis multa faliinta studenti, dum ke en Finnlando* nula studento faliis. Du diferanta sistemi kun du extrema finala rezulto. Tamen, on prizentis la Finnlandana* sistemo (pri qua naracas fiere la Finnlandana ministrino di edukado) kom sistemo preske perfekta ube lernanto esas guidata tre atenceze. On anke ne expektis violento en tala sistemo (to es, ME ne expektis ke tala sistemo povas produktar violento). Semblante me eroris. Me esperas ke tala tragedii ne plu eventos, nek en Finnlando, nek en altra landi. Skoli esez sekura tereni!

Me trauras kun tu pri la mortinti.

Saluti amikala,

Hans Stuijbergen

INUNDI EN MEXIKIA

Samatempe nia samideano JCR informis ni :

Kara samideani:

Me, tre regretinde, informas vi pri grava inundo en la sudala stato di mea lando: stato Tabasco (Tabasko).

Dum la lasta semano pluvis konstante e forte en la sudala parto di mea lando, ed un del maxim granda fluvio di ca lando, Grijalva (GriHalva), exterfluis ed inundis la chef-urbo dil stato, Villa Hermosa (Bela Vilajo), e plu kam 300,000 de Tabaskani perdis sua hemo. Multi dicas ke la katastrofo esas tre simila ad olta eventinta en la Usana urbo Nova Orleans. La prezidanto imperis esar indulgema por la pago di la imposti e dil elektrofluo ad omna Tabaskani.

Ultre ico, monto de tero falis a rivo dil fluvio Grijalva en la stato Chiapas, vicino di Tabasko, ed ol produktis «tsunami» qua mortigis 16 personi til la nuna instanto.

La labori por salvado ankore duras.

JCR:::

USA: LA STATO VERMONT VOLAS SEPARAR SU DE USA

Olim, me lektis ke la Usana politikisti tre joyis pri la separista movadi Europana, nam ico plufeblicas la Europana landi opoze ad Usa, dum ke ulo simila ne existas en ica potenta Amerikana lando. Ico esis tro frua e nesagaca opiniono, nome separista movadi existas anke nunepoke en Usa.

La Stato Vermont sempre havis sendependa konduto. Il opozesis a la sklaveso longatempe ante altra Stati. En 2004, la Vermontani elektis la unesma socialista senatoro di Usa, Bernie Sanders, qua esis la unesma [en 2000] permisar la homeosuxuala civila unioni. Montpelier esas la unika chefurbo di Usana Stato, qua ne havas restorerio McDonald's, e Vermont rezistis, multe plu longatempe kam altra Stati, la instalas di supervendeyi Wal-Mart ye la periferio di lua urbi.

Nunadie, en la butikis di ca Stato, le «tee-shirt» vidiganta la exhorto «US out of Vt» [Usa ekirez Vermont] vendasas tre sucesoze. Nome, ico havas motivo : movado, qua ne cesas kreskar, militas por la separo de Usa.

Un de la fonderi di Vermont, Ethan Allen esis un de la unesma revolucioneri Usana; ilu luktis por la sendependeso di ca Stato lor la Usana sendependeso-milito e por la establiso di la Republiko Vermont, olqua duris de 1777 til 1791. La aludita movado di nunatempe klamas ke Usa perdis sua etikala autoritato. Lua membri opinionas ke «La Usana Imperio ne esas vivokapabla», li utiligas la kreskanta iraco-sentimento produktita per la milito en Irak, la timi pri la ambiente e la deskontenteso opoze a la guvernierio di George W. Bush.

En 2005, lua militanti organizis lia unesma konfero sub la orea kupolo dil Kapitolo di Montpelier, qua esas la sideyo dil deputital Asemblo di ca Stato, sub la egido dil asociuro Second Vermont Republic [Duesma Republiko di Vermont]. Ico esis la unesma foyo depos 1861 - t.e. dato dum qua Nord-Karolina votabis por livar la Unionita Stati - ke konfero organizesis ye la nivelo di Stato pri la temo di la separo. La fondero dil aludita movado, Thomas Naylor, diskonocigis en 2003 «Publika Deklaro dil Verda Montaro», sub-titulizita «Pro quo e quale tre mikra Vermont povas kontributar protektar Usa kontre su ipsa per livar la Unionita Stati». Naylor e lua partisans fanfaronas pri la fakto ke 8% de la habitantaro di ca Stato esas favoroza a la separista skopo. Li volas ke lia samstatani savigez lia opiniono pri ca temo lor la Town Meeting Day [la generala Asemblo dil civitani di Vermont] eventonta dum la venonta monato marto. Se on kredas to quon li asertas, ita voto povus fine konvinkar la deputital Asemblo proklamar sendependeso.

Ye la komenco di oktobro, la sinistrana universitatani e retretinti, qui direktas la koncernata movado, agis tre kontroversata rezolvo. Li trairis 3000 kilometri por renkontrar grupo di sud-Usa havanta la sama intelektala deziri, e qua ipsa anke militas por separo de Usa. Diferante de la reprezentanti dil Duesma Republiko di Vermont, la Federuro dil Sudo grantas aparta importo a la sudala banero e lu, multafoye, denuncesis kom esante organizuro instigante a la rasala odio. Segun Naylor, la amikeso-relati qui ligas Vermont e la Federuro dil Sudo ne signifikas ke amba grupi havas la sama konviki. La Federuro dil Sudo, lu dicas, havas komune kun lua movado la fakto ke li esas opozanti a la federurala povo e sentas la bezono irar til la separeso de Usa.

Mult Usani nesavas, probable, ico, ma existas fakte plura separista movadi en lia lando : en Alaska ed en Hawaii, ube ula personi duras ne aceptar la anexo di lia patrio, kinadek yari pose, ed anke en Texas, en Kalifornia, e mem en New York.

Ita separista grupi defensas diferanta skopi, ma omni judikas ke la federural povo divenis tro developita e tro potenta. Li volas riestablisar la perdita libereso di Usa per konformigar su strikte a la Konstituco e li asertas ke la federural guvernierio depos longatempe transiris la povi quin grantas a lu la fudamentala Lego, ed ico havas kom rezulto ke la separo esas rekurso valida e legal.

Tradukuro di artiklo da Leonard Doyle, publikigita en THE INDEPENDENT, London.

L'ILIADO DA HOMEROS

Rezumo di lo preirinta : Pro insulto facita da rejo Agamemnôn a lua sakrifikisto la deo Apollôn punisas per mortigera epidemio la Akhaiani. Pos granda disputo kun rejo Agamemnôn, la heroulo Akhillevs mustas cedar. Il imploras lua deala matro Thétis por pledar favore a lu koram Zeus, la rejo dil Dei. Zevs konsentas grantar sua helpo ad Akhillevs e sendas mentiera sonjo ad Agamemnôn. Pro miskompreno, la Akhaiani preparas su por departar e retroirar a lia hemo.

Ilu parolis tale, insulteganta Agamemnôn, princo dil populi. Lore la deala Odisevs, haltante opoze a lu, regardis lu per iracoza okuli e dicis a lu rude :

- Thersitès, tu qua esas nefatigebla diskursero, tacez ! E cesez atakar la Reji. Me ne opinionas ke esas viro plu desnobla kam tu inter ti qui venis opoze a Troiè kun la Atreidi, e tu ne devus diskursar kun la nomo dil Reji en tua boko, nek insultegar li,

nek instigar a retroveno. Ni ne savas quala esos nia destino, e kad esas bona o mala ke ni departez. E yen plezas a tu insultar la Atreido Agamemnôn, princo dil populi, pro ke la Danaana herouli saturis lu per donaci ! E, vere, kad esas pro ica motivi ke tu adparolas li ? Ma me dicas lo a tu, e mea parolo efektigesos : se me renkontros tu ankore plena de furio quale nun, me volas ke mea kapo saltez de mea shultri, ke me ne plus nomesez patro di Tèlémakhos, se me ne te sizas lore, e, ke arachinte a tu tua vesti, t.e. tua mantelo ed omno qua kovras tua nudeso, me ne forsendas tu, singlutanta, del «agora» cirkondata da rapida navi, dum frapar tu per terorigiva frapi !

Illo parolis tale, ed il frapis lu per la ceptro adsur la dorso e la shultri. E Thersitès inklinis su e la lakrimi falis de lua okuli. Sangoza tumoro inflis a lu la dorso sub la frapo dil ora ceptro, ed il sideskis, tremante e jemante, ledega por vidar, ed il sikigis sua okuli. E la Akhaiani, quankam sucioza, ridegis ; e, regardante la uni la altri , ili dicis : Ya, Odissevs ja facis mil ecelanta kozi, per lua saja konsili e per lua militala savo ; ma to quon lu facis maxim bone, inter omna Argiani, esis tacigar ica insultanta diskursero. Nun, dum longa tempo, il evitos ofensar la Reji per lua insultanta paroli.

La amaso parolis tale. E la urbi-konquestero , Odissevs, staceskis, retenante lua ceptro. Apud lu, Athènè havanta klar okuli, simila ad heraldo, imperis a la turbo tacar, en la skopo ke omna filii dil Akhaiani; same bone le maxim proxima kam le maxim fora, povez audar e komprenar. E la ecelanta «Agora»-diskursanto parolis tale :

- Ho Rejo Atreida, yen ke la Akhaiani volas kovrar tu per infameso opoze a la vivanta homi, ed li ne satisfacas la promiso quin li facis a tu, dum venar de Argos, qua esas fekunda ye kavali, nome ke li retrovenos erste pos ke li abatabos la forta muregi di Ilios. E yen ke li ploras, plena de la deziro rividar lia domi, ed anke lia filii e supozata vidvini. Ya, ico esas bitra doloro fugar pos tanta sufrita malaji. Me savas, advere, ke voyajero, fora de lua spozino depos nur un monato, iraceskas apud lua navo kargita per remisti, quin la vintrala venti e la levata maro retenas. Or, yen esas balde non yari ke ni esas hike. Me do ne rankoras a la Akhaiani iraceskar proxim lia spronagata navi ; ma esas shaminda restir dum tanta longa tempo e retroirar kun vakua manui. Do, acpeztez sufrar, ho amiki, e restez hike dum ankore kelka tempo, por ke ni saveskez kad Kalkhas dicas la vereso o parolas erore. E ni savas ico, e vi omna esas testi , vi ipsa ke la Kèri dil morto ne forportis. Ka do ico esis hiero ? La navi dil Akhaiani asemblis su opoze ad Aulis, portante kalamitati a Priamos ed a la Troiani. Ni esis cirkum la fonto, apud la sakra altari, dum ofrar a la Nemortivi kompleta hekatombi, sub bela platano ; e, ye lua ombro, esis fluanta aquo, kande ni vidis granda marvelo. Terorigiva drako, qua havis sangomakulizita dorso, sendita dal Olimpano ipsa, ekiris de-sub la altaro e reptis vers la platano. Ibe esis ok mikra paseri, tote yuna, sur la maxim alta brancho e blotisinta sub la folii ; e la matro qua genitabis li esis la nonesma ento. La drako devoris li kruele, e li kriis, e la chagrenita matro, flugis cirkum lua ucelyuni. E, dum ke el plenigis la aero per krii, lu kaptis el per un alo ; e kande il manjabis la matro e la ucelyuni, la Deo qua sendabis lu facis per lu memorinda signo ; nam la

filiulo di Kronos tilextreme ruzoza chanjis lu a stono. Vere, ni admiris ico, e la terorigiva kozi qui esis en la hekatombi dil Dei. Lore, Kalkhas revelis a ni la deala voli : - Pro quo vi esas tacanta , ho haroza Akhaiani ? Ico esas granda signo dal tre saja Zevs ; ed ica kozi efektigosos tre tarde, ma la glorio di oli nulatempe perisos. Same kam ica drako manjis la yuna paseri, e li esis ok, ed anke la matro qua parturabis li, nome elu esis la nonesma ucelo, same ni kombatos dum non yari, e, dum la dekesma, ni konquestos Troiè havanta larja stradi. Lo esas tale ke lu parolis, e lua paroli realigesis. Restez, do, omni, ho Akhaiani qui surhavez bela knèmidi , til ke ni konquestez la granda citadelo di Priamos.

Il parolis talamaniere, e la Argiani, per stridanta klami, aplaudis la diskurso dal deala Odissevs. E, ye ta klami, la kava navi audigis terorigiva soni. Ta-instante, la Gérenniana kavalriano Nestôr dicis a li :

(Duro sequos)

TURISMO:

EN ZVENIGOROD, ONU FLEGAS LA ARTO VIVAR SEGUN RUSA MANIERO

Zvenigorod dum-vintre

Zvenigorod (Rusia)
Da nia specala sendito

Videblesas orea kirko-bulbo, peizajo kovrita per nivo e ligna «dacha» (Rusa «villa»). Zvenigorod esas bela quale postkarto di Rusia. Ma ica tranquil urbeto di la fora Moskvala suburbaro esas tro ofte ignorata dal stranjera turisti, qui, egardante unike la guidlibri, livas la Reda Placo e la Arbat nur por audacar irar a Suzdal ed a la cetera urbi dil Ora Ringo. Ol esas tamen extraordinara loko por juar la arto vivar

segun Rusa maniero. Lua unesma arkitekturala fundamenti evas de la XIIma yarcento. Ma, ultre la centrala placo kun lua monumento dedikata a la milit-mortinti segun tre sovietala stilo, ultre la nova edifici konstruktita per moderna tekniki, Zvenigorod semblas ne volar chanjar tro rapide.

Hike la jorni pasas en la «dacha», qua, multe plu kam simpla rurala dometo, esas vera filozofio e vivo-stilo. Ek ligno e multakolora, min o plu bone flegata ma sempre cirkondata per gardeno, la «dacha» esas la kordio di Zvenigorod. «Ol esas rustikajo, la tualetyo esas nur kabano en la gardeno, la aquo pumpesas che la puteo, la koqueyo esas vasta desordineyo ed omni vivas en mixacheso...», tale naracas Denis Barzan, qua esas Franco pasante reguloze sua semanofini che lokala familio.

«Ma ico esas parto de la ludo ed on fine judikas kom agreabla ica proximeso ed ica simpleso. Lo esas to quon la Rusi prizas : esar sencere monia e proxima a la naturo.

Dum-somere, on pasas la plu granda parto de sua disponebla tempo en la gardeno ube on diskutas pri omna posibla temi e precipue pri la tempo qua pasas dum griligar «shashlik»-i (spiseti) ek porko-karno od ek sturgi che «barbecue». Ica

omno akompanesas per drinkar glasedo de biro o «vodka»...La «dacha» reprezentas la Rusi en libereso !»

A la pasanta turisti, qui ne havas la fortune havari surloke, Zvenigorod ne klozas tamen la pordi di ta tranquila vivo en la «dacha». Dum ke la Rusa industrio pri turismo orientizas ankore, avan omno, pri la vojaji a Turkia ube luxozaj centri ye kritikebla gusto furnisas flegi por esar en plu bona sanesala stando, audacoza kolokanto esis sate kurajoza por rinovigar Sviazist, anciena sovietala kampejo por vakanco. La portreti di Lenin desaparitis. E la edifici betona remplasesis per domi ligna. Depos tri yari, konstruktita segun diversa arkitekturala programi, la «dacha» tale hike ridivenis ulaspeca rejo. Exterlandani o Rusi, la turisti interrenkontras e sejnornas en ol dum un semano od semano fino. Omna konstruktaji esas ek pinligno, mem la granda «toboggan», ube, dum-vintre la pueri precipitas su sur glitili til la limito dil futbalo-tereno, olqua transformesas a vasta sketeyo.

Monakerio Stavva Storozhevskiy

Nome inter la plezuro sketar e la granda promenado per skiagar en la foresti, ol esas mikra paradizo vintral. La fluvio Moskova, qua fluas a Moskva, esas kaptita dal glacio. Se, en la Rusa chefurbo, esas danjeroza marchar sur la konjelata aquo, la trauro di ol esas posibla en Zvenigorod. Ica aventuro esas tante plu bela ke meze dil nivuro, la katedralo dil Virgino-Dormo e la monakerio Savva - Storozhevskiy videbleskas. Oli esas du nekareebla vizito-loki. La katedralo qua konstruktosis dum la XIVma yarcento ek lokala petro blanka astonas per lua simpleso tam bone extere kam en lua internajo, olqua parkovresas per freski da Andrei Rublev, granda Rusa maestro di ta epoko. La katedralo dil monakerio anke esas tre simpla e tre bela. Per lua longa muraro qua superpendas la fluvio Moskova e cirkondanta la manjeyo, la celuli e la cetera lojeyi, ita arkitekturajo esas vera juvelo. La turisti ne venas grupope adibe e la monaki esas sempre aktiva e vendas pano e kvas (tradicionala Rusa drinkajo) qui produktesas surloke.

Lo esas la kloshi di ca urbo qui furnisas lua nomo. Nome, Zvenigorod signifikas «la urbo havanta sonanta kloshi» (en la skopo, segun legendo, signalar a Moskva la proximesko da invadero). «A ni, ico esas quaze retroveno a nia origino» tale atestas Olga Demetieva, Moskvanino evanta 35 yari, qua venis kun lua spoza e lua filiineto por sejnorno lor un ek la multanombra festala semano fini. Renkontrata en la monakerio, ica familio lokacis «dacha» en Sviazist. Lu esas tipala exemplo di la nova meza klaso qua sucesis emersar en Rusia e, qua, kontree a la unesma generacioni, pos la komunismo, di «nova Rusi», ne volas pasar lua omna vakanco en varmeso ed en luxu exterlande, ma deziras anke de nun rideskovrar sua lando. «Hike, esas peceto di nia anno...» konfidas su Olga Demetieva a ni, ed el havas voco e regardo kelkete nostalgioza.

Artiklo da BENJAMIN QUENELLE publikigita en la diala jurnalo LA CROIX

EN LA ENTRAPREZEYI LA ANGLA LINGUO NE PLUS ESAS SUFICANTA

L'exportaco same kam la interna funcionado dil entreprezeyi postulas la dominaco di plura stranjera lingui.

BRUXELLES

Da nia permananta specala sendito

La direktero di Ikea Belgia, Staffan Jeppson, agnoskas lo volunte : ica Sueda entreprezeyo pri moblaro turnas su a sua potenciala klienti en lia linguo - lua katalogo publikigesas en 27 lingui - same kam a la lokala employati di lua vendeyi ; ma quik kande onu acensas sociale en ita entreprezeyo, oportas havar «la kapableso lektar en la Angla», olqua esas anke la labor-linguo dil aferala asembli. La multanaciona firmi esas nunepoke uzanta nur un linguo. Ma recenta konfero Europana titulizita «La lingui prosperigas nia aferi», qua organizesis en Bruxelles poka tempo pos la Europana dio di la lingui eventinta hiero, vizis montrar a la entreprezeyi ke la lernado di altra stranjera linguo ne esas exotika luxajo ofrita a meritanta responsivo, ma ke ol anke devas destinesar a komercala strategio.

Bouygues Constructions tale prizentesis kom exemplo. «Club Europe» (Klubo Europa) komuna a la 11 entreprezeyi di ca konstrukto-grupo en West-Europa, organizas interrenkontri pri diversa temi por responsivi evanta 28 yari meznombro e qui reprezentas grandanombra nacionalesi. Omni lernas la Franca e pluperfektigas lia savo di la Angla, nam ica lingui esas obligala ed adjuntesas a lia matralla lingui.

«Fakte, 80% de li parolas quar lingui, asertas Paul Garrido, responsiva pri la jerado di la laboranta personaro che Bouygues. La labori dil interrenkontri tradukesas a la Franca, la Angla, la Hispana od a la Germana.»

La skopo di ta komuna labor-asembli esas «emersigar gruparo de yuna lokala entreprezeyo-direkteri poliglota ed orientizita profesionale vers Europa», lu explikas. Ica profesionala edukeyo inkluzas 273 profesionala responsivi «destinota divenar la aktori dil ekonomiala kresko en lia origino-lando, precipue en la recente rikomprata entreprezeyi».

Singla entreprezeyo devas establisar lua linguala strategio. «Kursi pri generala konversado di qui la temo koncernas la lasta artiklo lektata dal profesionala edukisto, ne havas utilesos. Oportas komencar per la kunteksto en qua on devos parolar», tale insistas Gabriele Eilert-Ebke, employata che la departemento pri la jerado di la laboranta personaro dil industrial grupo Henkel. En ita multanaciona firmo Germana la funkciuni koncernanta la komercala strategio, la komprado, la komuniki, edc, ne plus esas organizita per filiali ma koncernas la tota grupo. De ca fakto aparas nova bezoni por expresar su en stranjera linguo por «prizento ad-extere, raporto interne di la firmo, parolo-kambio kun hierarkiala superioro...», enumeras Gabriele Eilert-Ebke.

Se la propra funcionado interna dil multanaciona firmi impozas a li kompozar strategio por lernado di stranjera lingui, la mikra e meza entreprezeyi konstatas unesme l'intereso di co por exportacar. La savo pri multa lingui povas divenar decidigiva trumpo, precipue en pluvastigita Europana merkato havanta 23 oficiala lingui kompare a 11 idiomi ante 2004. En grandanombra kazi «la Angla esas utila nur ye la komencala kontakto, ma nule por penetrar la merkato» konfidas Ole Helmersen, qua esas responsiva pri la «linguala politiko» di Daniana skolo pri jerado.

Segun studiuro dil Centro nacionala por la lingui di Britania, 11% de la mikra e meza entraprezeyi exportacanta perdas merkati pro indijo di linguala kompetentesi.

Artiklo da SEBASTIEN MAILLARD publikigita en LA CROIX

KULTURO: 4 EN 1 (PRI LA LINGUALA PROBLEMARO EN INDIA)

INTRODUKTO: Auro- comme Auroville, jacas norde de Pondichéry en India, e Lang- quale Langue (radiko dil vorto linguo en la Angla e la Franca). Ico esas la temo di la libro Auro-Lang 2, che la editerio Aurobasha, ico esas inicio a la quar sequanta lingui : Franca - Angla - Hindia - Tamula. Lucie Simonel en Paris renkontris Claude Jouen, inicianto di ta projeto, qua militas por la «protekto e la respekto a la lingui» opoze a la prepondero di la Angla en India, precipue en Pondichéry.

«Lo esas la unesma foyo en la tota mondo ke on produktas tala libro ube la aludita quar lingui interrenkontras. Ico esas sat eceptala fakto. Onu povas dicar ke ol esas unikajo en la mondo.»

Auro-Lang 2 kontenas 50 paginedi de vortaro e de gramatiko, paginedo de konjugado ye singla quaresma leciono e poemi por askoltar la kanto di la lingui helpata da CD (KD) Rom, min kompleta ma plu ludatra. «Esas vere reciproka ago inter ica 4 lingui.

Singlu - Franco, Anglo, Tamulo, od Hindia-parolanto - povas uzar ol per lernar la quar cetera idiomi. Ico posibligas anke havar komercala domeno kelke plu vasta», agnoskas Claude Jouen. Ye la fino di ta verko, on trovas : suplementala pagini por lernar la nombri, la dii e la sezoni, la monati, la homala korpo, la kolori, la animala, ed anke la frukti e legumi, la diversa nutrivi, la domala objekti, la mestieri e la utensili pluse indexo dil vortaro pri singla linguo. On havas nur konkretaji ed utilaji por la singladia vivo. Libreto kontenanta 192 poemi tradukita a la quar lingui anke dissendesas kun la citita libro. Sume, Auro-Lang 2, «referigita en Beaubourg,(1) probita e kontrolita ye la pedagogiala ed infomatikala feldi» kompozesas per 800 vorti e 250 frazi e destinesas a publiko di qua la nivelo esas olta di debutanti e di ti qui esas apene plu progresinta. Ica verko esas tre simpla por utiligar kande on komprenas lua funcionado.

«Ico esas kolektiva laboruro. Nome ol esas granda traduko-laboro, precipue de la Tamula a la Hindia e de la Hindia a la Tamula». Cirkum 15 til 20 personi di non diferanta nacionalesi laboris por Auro-Lang 2. Ica verko esas la frukto di abundanta partopreno da Germani, Indiani, Rusi, Franci...profesori, poeti, artisti...

Tale la dicita libro kelke reflektas la aludita Indiana urbo. Cetere, Auro-Lang sonas quaze Auro-Land... En la mondo di Auroville la 2000 habitanti, cirkume, venanta de omna kulturi kunvivus harmonioze , sen politikala o religiala egardi. Ita urbo plu konocata sub la nomo di La Mère (La Matro), qua esis la spiritala kompanino dil Indiana pensero Sri Aurobindo, esas anke meditado-loko.

«En Auroville, onu devus praktikar la quar lingui. Segun la ordino : La Tamula, pro ke ol esas linguo di la lando ube jacas Auroville. La Franca pro ke ol esas linguo klara, konciza e preciza, on povas dicar pri ol ke ol esas analizala. La Sanskrita, pro ke ol esas la matro di omna lingui. E la Angla, kom linguo di internaciona

komunikado». La Angla anke vendigas plu bone libri, same kam la Hindia, qua remplasis la Sanskrita komence preparita en ica edituro.

Claude Jouen e lua kunlaboranti laboras nun pri dicionario Franca-Sanskrita/Sanskrita-Franca, ye la latero di ti qui defensas la moderna Sanskrita . «Me kombatas sempre por la respekto a la lingui. Kande linguo desaparas, lo esas anke tota civilizuro, tota kulturo qua desaparas dop olu ! »

«En India, kande me vidas la genitori qui docas unesme la Angla a lia filii detrimentanta la Tamula, me opinionas ke ico esas trista fenomeno. Ed en la skolo anke onu ne docas a li la Tamula. Ula de la dicipuli mem ne konocas lia Historio e la pasinto di lia gento generale ! ». E mem plu ardoroze, il naracas : «Kande me renkontras konocato, me dicas a lu Vanakkam (bona jorno) e lu respondas a me Good Morning. Lore me questionas lu : Ka tu esas Anglo o Tamulo ? »

«Kande me konstatas ke la Angla difuzesas omnube, me questionas me, ma pro quo esas tale ? Por la «business ! Ma dop ica omno, esas vento ! Esas multega richaji neexplozata e balayita por la adopto di la «business» avan omno ! Ico esas vere tre regretinda por India. La Angla chanjis la mentaleso dil homi ; li transiris de kulturo privilejizanta la donaco ad altra qua privilejizas la komerco... Forsan per la Franca on povas riequilibrar ico».

Lo dicita esas personala reflektado da Claude Jouen, t.e. viro qua havas ne-indulgema regardo a realeso quan on preferas celar sub sembli di progreso, di evolucioni dil socii. Lo esas trista realeso quan il deziras vidar amelioresar. E Auro-Lang 2, inicio a Franca-Angla-Hindia-Tamula, partoprenas ita kombato por la protekto e la respekto a la lingui.

(1) Beaubourg : Famoza kulturala centro en Paris.

PLUSA INFORMETO AD ITA ARTIKLO

[Auro-Lang 2 editita en India ed imprimita en Auroville, vendasas 42 € che Attica, 64 rue de la Folie Méricourt, BP 239, F - 75524 Paris cedex 11. <www@attica.fr>.

Pour kontaktar Claude Jouen : <jouen-claude@auroville.org.in> o

<avtraductions@auroville.org.in>]

Tradukuro de artiklo publikigita en la revuo INDES

MISTIKO : LA NOKTO DI LA FIDO MATRO TERESA E LA DUBO

Dum pasinta agosto, informo facis granda impresado : matro Teresa dum ula tempo perdabus lua religiala fido... La novajo astonis, e mem shokis. Quale regulierino beatifikata povis talgrade falar aden la dubo ?

Vu probable savas lo, matro Teresa naskis en Skopje, en nuna Macedonia, ye la 27ma di agosto 1910. Elu baptesis ye la nomo Agnès. Lua genitori esis ferme kredanta Kristani. Lua patro, entraprezisto, esis tre instruktita.

Tre frue en lua vivo, la yunineto admiris profunde Thérèse di Lisieux. Elu ankore nesavis ke uladie el ipsa subisis, quale Thérèse, doloroza tormento.

Agnès sentis ja kande el esis tre yuna la advoko da Deo. Ye la evo 18 yari, elu eniras la misionala kongregaciono di Loretta. Divenante regulierino el selektas la nomo fratino Teresa por facar homajo a la kara yuna santino di Lisieux ed el arivas

en Kalkutta ye la 6ma di januaro 1929. La dicita civito esis un de la maxim grand urbi di India. Hororigiva mizero esis videbla en lua stradi.

Dum dek-e-sis yari, la regulierino esis docisto pri geografio en edukerio sorgata da lua kongregacionani. Lo esas kande el iris foye a loko ube el intencis entraprezar dumtempa religiala retreto ke interna voco demandis ad el renuncar la komforto di elua monakeyo, livar omno por sequar la Kristo aden la domacharo, servar lu tra la maxim povra homi.

El ne celis ke el tre sufris dum pensar separesar de lua kongregaciono, ube elu esis tre felica, por vicee travivar «la hardaji dil Indiana vivo-maniero, la solitaireso, la desnobleso e l'omno cetera pro ke Iesus volas lo».

LUA MISIONO, HELPAR LA INDIJANTI

Elu demandis a la Santa Sidilo la permiso livar sua kongregaciono. El obtenis ol. Ye la 21ma di decembro 1948, elu apertis skolo en quartero de habiteyachi. Lo esis la unesma fonduro. Sequis ico la Domo dil pura Kordio adube el duktis la maladi quin elu rekoliis enstrade por ke li povez mortar decante se ne esis a li espero pri risanesko. Por shirmar ita desfortunozi, la autoritatozi ofrabis ad el edificio, qua esis anciena hotelo shirmanta la hinduista pilgrimanti veninta por adorar la deino Kâli. El sufris pro la enemikeso dil hinduisti extremista qui venis por lansar stoni ad elu. Ma lua devoteso kalmigis li e li ne plus tedis el. Balde, plura de lua anciena lernantini venis ad el. Ye la 7ma di oktobro 1970, Paul VI grantis lua aprobo a la misionero dil Karitato. Matro Teresa esis la unesma chefa regulierino di ol.

Elu kreis la Domo dil Kindi* por la mikra abandonata homi, same kam flegeyi ube la monakini aceptis lepriki. En 1963, viri qui volabis praktikar la sama vokeso divenis la misionera fratuli dil Karitato. Ica fonderino recevis la Nobel-premio pri paco en 1979. El sufris pro la famo quan adportis ad el ita honorala marko ed el konfesis: «Ja nur pro ica reklamo, me meritas irar rekte a la Cielo!»

En 1986, el havis la granda joyo aceptar Ioannes-Paulus II en la Domo dil pura Kordio. Solida amikeso naskis inter amba.

Lua kongregaciono extensesis. La maladi di AIDS/SIDA liafoye flegesis kun sorgado da matro Teresa qua iris a New York, a Rumania, ad Afrika, por sokursar la viktimi di ta plago.

Ma el oldeskis. La vigoro di ca regulierino konsumis su. Elu ja subisis unesma sanesala alarmo en 1981. La papo obligis el flegesar en hospitalo di Roma kande lua kordio itere montris fatigo-signi. Elu, pose, ristartis lua aktivesi, ma dum aprilo 1996, el falis adsur-tere e ruptis a su klavikulo. El sufris anke pro malario-krizi qui akompanesis per pulmonika problemi. Ma, ye la maxim mikra kalma intervalo, elu rikomencis exekutar lua tasko.

Ye la 5ma di septembro 1997, elu dormeskis en la Siniro Deo. Elu beatifikesis da loannes-Paulus II ye la 19ma di oktobro 2003.

DOLOROZA KRIZO DI KONCIENCO

Elu demandabis ke lua omna letri brulesez. Ma lua cirkumanti ne respektis lua volo e konservis oli tre sorgoze. La responsivi dil Eklezio judikabis ke «lo bona di la komunajo esas supera a lo bona dil individuo». Altralatere, la redakturi di ca regulierino povas konstitucar precoza dokumenti ye la hipotezo di proceduro por beatifiko.

Danke elua letri, onu saveskis, che granda publiko, la doloroza krizo quan el subisis dum multa yari.

Onu kredas, generale, ke la santi esas sempre tre proxima a Deo. Tala esis la kazo di Teresa ye la debuto di lua vivo en religiala stando. Or, quik kande el komencis okupesar pri la povri, el sentis sentimento di repulso, di vakuo. «Nula fido, elu skribis, nula amo, nula zelo, nul atrakto a la anmi. La paradizo signifikas nulo a me, ol esas quale vakua loko. E nun adjuntasas ica tormento langorar sen skopo dezirante Deo.»

LA MISTIKI E LA NOKTO DIL ANMO

Ita aflikteso bone konocesas dal mistiki. Santa loannes di la Kruco nomizas ol «la obskura nokto». Teologiisto explikas ke la fido trairas homala mediaci.

La kredanto ferme konvinkesas pri la vereso dil kredendaji . Povas tamen eventar ke lu ne plus sentas ica certeso. Ma l'adhero ad ica fido restas inskrustata en la maxim profunda parto de lua persono.

Santa Katarina di Siena raportis ke la Siniro Deo, qua vizitis elu tante ofte, semblis desproximigesar de el e semblis ofrar ad elu nula sokurso, nek videble nek nevideble. El sentis pro ico nemezurable tristeso. Santa loannes di la Kruco dicis ke ica nokto dil anmo esas bitra, terorigiva, e ke la ento qua subisas ol esas plunjinta en la inferno.

La auro J.-K. Huysmans, qua interesesis pri la granda mistiki, savigas ke «en ita stando, la sufri quin la anmo suportas transiras la limiti di lo posibla. Olu jacas egarita en komplete tenebro, ol falas pro senkurajigo e fatigo, ol kredas esar por sempre abandonata da Ica quan ol imploras e qua celas su nun, e ne plus respondas ad ol».

Santa Teresa dil Infanto Iesus, quan on, kustumale, deskriptas kom yuna ridetanta karmelitino tenante enmanue krucifixo florizita per rozi, skribis en La Historio di anmo : «Ha, se la tormentego quan me sufras depos un yaro videblesus a la regardi, quante la homi astonesus ! Ye la lumoza dii dil Paskala tempo, Iesus permis ke mea anmo invadesez per la maxim dika tenebro e ke la penso pri la Cielo, qua esis tante dolca a me depos mea infanteso, divenez temo por kombati e por tormenti.»

Ica aflikto duris dum plura monati. «Me volus povar expresar to quon me sentas, ma ico ne esas posibla. Esas necesa marchir sub ica obskura tunelo por komprenar to quo esas obskureso... Semblas a me ke la tenebro, pruntante la voco dil despui, dicas a me dum mokar me : tu revas pri la Lumo, bonodorizanta patrio, tu revas pri la eterna posedado dil Kreero e di lua marveli, tu kredas ke tu ekiros uladie de la

nebuli ube tu langoras ; avancez, avancez ! Joyez pri la morto qua donos a tu, ne to quon tu esperas, ma nokto mem plu profunda, nome la nokto dil nihilo.»

Malgre lua tormenti, el kompozis poemi ube elu celebris la joyo dil Cielo. Ma el konfesis : «Me kantas to quon me volas kredar.»

Santa Katarina di Siena opinionis ke la danjero, por ti qui tale privacesas de lia kustumala konsolaci, esas renuncar lia spiritala praktikado ek prego, meditado, penitenci. Irgequo esez la grado di interna desentuziasmo, oportas absolute ne cesar ita praktikado, ma kontree plufortigar ol.

Matro Teresa obstinis en pregado, malgre l'impreso ke nulu askoltis el. Malgre lua ne-intereso a la anmi, elu duris konsumar su ye la servo dil povri. La dissavigo pri la nokto quan el trairis forsan astonis e deceptis homi. Ma a mult altri, ol esis bonfacanta.

Unesme, la Kristani konstatis ke, quankam el esis Beatino, la misionero dil Karitato povis konocar la senkurajigo, la interna obskureso. Li sentis elu plu proxima a li. Li komprenis ke la fido ne konsistas en sentar la proximeso a Deo. Ita graco povas donesar a ni, ma ol povas anke forprenesar de ni. Ti omna, qui plendas pri spiritala arideso, trovas che matro Teresa fratino en la sufrado. El savigas da li ke oportas ne senkurajigesar per la tenebro, ma malgre omno avancer, fidanta ad lca qua semblas abandonir ni, sen tamen cesar amar ni.

Artiklo da Simone ROGER-VERCEL publikigita en la revuo «Les veillées des chaumières» (La vesperi en la palio-domi).

LA MISTERII DIL GROTO DI ROMULUS E REMUS

Ita supozata loko deskovresis pede di Romana monto, ol jacis ye 16 metri de subtera profundeso.

ROMA

Da nia korespondanta jurnalistino.

Depos plura yarcenti, arkeologiisti serchas la traci dil mitala groto di Remus e Romulus, la fonderi di Roma, ye tempo evanta de ok yarcenti ante nia ero. Tale adminime asertas legendo. Pro ke lu timis ke lua nevuli nocez lu, imperiestro Amulius supozeble pozis en korbo e forjetis aden l'aquo dil fluvio Tibro la jemeli Romulus e Remus, filiuli dil Deo Marso e di la vestalo Rhea Silvia. La korbo atingabus groto pede dil monto Palatino. Ibe volfino, segun tradicionala raporto, alaktabis la infanteti.

Ad ica legendo adjuntesas nun altra extraordinara historio. Elektronika okulo decensis recente en la internaji dil monto Palatino en la skopo probar salvar la restaji dil palaco di Augustus, unesma imperiestro di Roma. Ye 16 metri sub-tere, la sondilo atingis la kordio dil Roma-historio : la lupercale ube la volfino nutrabus per sua lakto la hungranta jemeli, la groto ye 9 metri de alteso e 7,7 metri de diametro, quan Augustus dekorigabus luxoze por transformar ol a fondera loko dil

Imperio Romana. La imaji kaptita per kamero montras la vulto perfekte mantenata, ornita per mozaiki, per plurkolora marmoraji, per konketi e per blanka aglo sur fundo blua.

Dum tempo-pasado, ol divenis sakra loko ube onu celebris, ye la 15ma di februaro, la «Lupercali» por honorizar la deo dil besti-trupi, Faunus Lupercus. En 496, la papo Gelasus I abolisis ita pagana rituo...

«Ni trovis mitologia la pejzajo qua divenis reala loko !» klameskis la ministro pri Kulturo, Francesco Rutelli, qua esas anciena komonestro di Roma. Ma kad onu havas la certeso ke parolesas pri la groto di Romulus e Remus ? Segun la arkeologiisto Irene Iacopi, qua koordinis la labori, indijesas la pruvo di simbolo. «Ne esas volfi, ma aglo.

Malgre to, ica loko konformesas a la spaco dil aludita groto, inter la cirko Maximus e la monto Palatino, olqua indikesis dal maxim granda specialisto pri la antiqua Roma, nome l'arkeologiisto Rodolfo Lanciani (1845-1929). Altra grava punto esas la proximeso a la palaco di Augustus, olqua volabis inkluzar altra loko tre forte simbolatra : la kabano di Romulus.» On mustos tamen vartar la fino dil explorado di ca groto e di la serchadi pri lua ligili kun la palaco di Augustus ante konfirmar la realigo di revo por ti qui konsakras parto de lia vivo a dechifrar la origini di la Eterna Urbo (1).

Eterna Urbo (1) : Roma.

Segun artiklo da ANNE LE NIR publikigita en la diala jurnal LA CROIX

LA MISTERIO DIL OBLIVIATA VILAJETO

Rezumo di lo preirinta : En 1943, viro e lua spozino iras a la hemo di olda mortanta onklulo. Li arivas a stranja vilajo ube li informesas pri astoniva kozi e cienco nekonocata altraloke e li invitesas dejunar kun misterioza Ekleziani.

- Katoliki segun-nome, lu repetis, dum ke lu regardis ni atencoze per lua griza okuli, ma ni ne esis ulo altra, hike, dum mil e cent yari !

- Ma lore, quo vi do esis ?

- Druidi, enuncis grave Patro Andreas. E se nia kolegio entote adoptis la Kristanismo quik de la unesma yarcento, on devas anke dicar ke nulatempe ti qui sustenis Vercingétorix kontre Caesar aceptis agnoskar la dominaco di Roma.

-E vere kad on darfas asertar ke dum dek-e-ok yarcenti vi sucesis vivar tale izolita, rekrutar adepti, edukar ed iniciar la maestri, e mantenar sendomaja via ritui e via tradicioni ?

- Kad me ne dicis a vi instantly ante nun ke til Louis XIV omna reji di Francia informesis pri nia existo e sustenis ni samamane kam ni sustenis li lor lia lukti kontre la interveni da stranjera potenta landi en nia lando, olu esez ye spiritala o materiala naturo, departante de la Romani, la Huni, la Arabi, la Angli, til la Germani di nunepoke.

- Esas nulo nova sub la suno ! Ma se ni povis mantenar preske nelezita dum preske du yarmili nia kredaji, nia ritui e nia tradicioni, lo esas danke ica fasko de terala flui qui interrenkontras hike e quin ni savas ankore uzar por izoligar ni e defensar ni.

Nur, venis ad-hike, ti qui darfis o devis venir ad ica loko ed en la arterii di qui fluas nia sango e qui adoptas nia fido.

- Ma quale vi povis ho Patro mea, konciliar la Druidismo kun la regulo di Santa Benediktus, ed admisigar via komunajo samatempe dal Eklezio e dal Franca Monarkio di tre Kristana reji (1) ?

- Me ne povas hike raportar la historio dil adhero da la druidala kolegio a la evangelio dil Kristo qua anuncesis en Gallia da Santa Iakobus, fratulo di Iesus, nam ni devus parolar pri tro mult aferi.

- Cetere, me arogas a me la yuro informar mea nevulo pri ca temo, lore interruptis onklulo Louis ica diskurseto.

- Bonege ! Vi saveskos do quale nia tre anciena preirinti koncieskis ke la naskanta Kristanismo povis esar tre efikiva armo por faligar la Romana potenteso, qua ye la nomo dil dogmato di sua dea Imperiestro opresis la antiqua religii apogesita sur la konoco dil naturala fenomeni. Ica religii nomizesas Magio da ula personi, pro ke li ne savas juste pri quo parolesas.

Pos ke la Imperio Romana disfalabis en 476, nia esperi orientizesis a Klovis (2) por rikonstruktar granda imperio unionanta la Galli, la Franki, la Burgundi e simila populi parenta a la Kelti, apta defensar nia lando de la fluvio Rheno til la Alpi-monti. Ma itere interna deskonkordi kruligis la rejio di Klovis, e samatempe la doktrinala uneso dil Druidismo. Sequis ico, periodo de tri yarcenti di politikala anarkio dum qua interluktis konfuzo okazionala reji e soldati qui esis sustenata o kombatata dal Eklezio.

Fakte, la religiala komunaji esis sat nedependanta pro ke ne plus existis inicianta centro apta formar sacerdoti en la senco quan ni ligas kun ica vorto : nome, homi instruktita pri la misterii dil naturo e kapabla manovrar olua nevidebla forci same kam dicernar ed instruktar yunuli meritanta recevar la docado pri ico.

- La neceseso, lore interruptis Patro Andreas, grupeskar en silenco e paco esis la prima kauzo dil kreado di la monakeriala ordeni di qui la klostri erektesis sur l'ipsa loki di nia anciena templi.

L'uneso itere establisesis opoze a la danjero dil Araba invado, ed omna nevidebla forci uzesis en la dispono di Pépin, qua, kun mikra armeo, vinkis Abd el Rahman proxim la santa loko Poitiers, nam ica urbo esas un de la nervalo centri di Keltia quale anke esas Perrière.

Ma lua filiulo Carloman (Karolus la granda), atinginta la suprega povo, trompesis per la kaptilo dal Romana pontifiko, ilqua investis lu kom imperiestro kambie di lua politikala apogo, e sucesis krear efemera imperio. Ico havis kom rezulto la nasko an nia frontieri di ca geografiala monstro : la Santa Romana Imperio di Germana naciono, qua sucedis olta kreita da Karolus la granda.

Dum ke ni esis askoltanta la stranja historiala naraco dal savoza Patro Charles, mea vicino, la malicoza Patro Jean, kredis yurizesas dicar :

- Me ne savas kad la parolado di mea amiko Charles perdigas da vi la apetito o kad la hanyuno ne interesas vi, ma semblas a me ke vi nemulte imitas la exemplo qua esas nia diskursanto , ilqua, malgre lua evo, bone manjas e drinkas !

- Me admiras kompense, ho mea kuzino, la aparta ecelanteso dil saporo di la pultro di Perrière !

- Lia karno havas saporo super omna komparo e splendida aspekto, me ne audacas dicar pluse... hastis adjuntar Lucienne, e probable mea spozulo, qua esas kelke gurmanda, esas interesata til-extreme per la interesiva parolado da Patro Charles por ne ja komencir manjar !

- La hanyuni hike nutresas per farino ek glani, e kande vu havos la komplezo akompanar me aden mea pultreyo me manuponderos da vu kelka de mea edukati ; vu konstatos lore ke li pezas, ye sama staturu, mi-kilogramo plusa kam la pulstro edukata per grani. Koncerne la saporo, vu povas judikar plu bone kam ni pro ke ni manjas hike nur hani e porki nutrata per glani.

Me kredis devar dicar : nulatempe me manjis ulo tante delicoza !

(1) tre Kristana reji : oficala e tradicionala titulo di la reji di Francia.

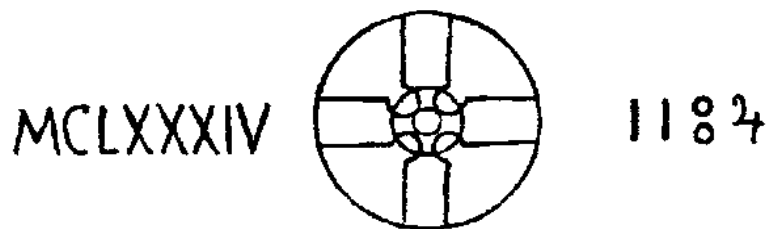
(2) Klovis : unesma rejo di Francia.

(Duro sequos)

Tradukita de libro redaktita da Paul Bouchet - Inter-Kelta Arkidruido.

TABLO DI KONTENAJO

Vorto dal redaktero.....	2
Artala turismo en Francia.....	4
Naturo : La gingko biloba.....	5
Poemo : Nokto Pacoz.....	7
La maxim parolata lingui en la mondo.....	7
Buddhista poemo.....	9
Literaturo en la Araba mondo nunepoke.....	9
Moderna vivo : En Roma, la skolala kantini furnisas ekologiala nutrivi.....	10
IDO-VIVO : Heroala laboranto.....	12
Aktualaji dil Ido-vivo.....	13
Usa : La Stato Vermont volas separar su de Usa.....	14
L'Iliado da Homeros.....	15
Turismo : En Zvenigorod, onu flegas la arto vivar segun Rusa maniero.....	17
En la entraprezeyi la Angla linguo ne plus esas suficanta.....	19
Kulturo : 4 en 1 (Pri la linguala problemaro en India).....	20
Mistiko : La nokto di la fido - Matro Teresa e la dubo.....	20
La misterii dil groto di Romulus e Remus.....	24
La misterio dil obliviata vilajeto.....	25

KELKA IDO-FORUMI

Tre populara esas la forumo : <IdoCatalaOccitan@yahoogroups.com>. La jeranto di ca forumo skribas kelkafoye interesanta mesaji pri la singladia vivo, pri sporto e pri diversa temi. Ol ne esas nur en Ido, nam quale lua nomo indikas lo, on povas anke sendar mesaji en la Kataluna ibe. En ica forumo senteblesas ulo de la mediteraneala kordiala varmeso.

Por la novici qui volas ameliorar lia savo di nia Idolinguo, esas konsilinda adherar : <idolerneyo@yahoogroups.com>. Politikumado ne esas rekomendata che ica forumo.

La politikumado anke ne esas rekomendata che la forumo :

<idostab@yahoogroups.com> qua guidesas da me. Me esforcas havar bona kulturala nivelo kun traduki dil Odiseo da Homeros e di guidlibro pri Kretia qui aparas tempope folietone. Me publikigas ibe preske singladie IDALA JURNALETO.

Se on esas kurioza, on povas trovar tote diferanta forumo, qua ne esas guidata da movadala Idisto e di qua la tituli di la rubriki esas en mala Ido, ma la mesaji ibe esas en korekta linguo. Yen la adreso di ca forumo : <idisto@groups.msn.com> .

Fine, me havas inklineso por la forumo ido-italiano@yahoogroups.com pro ke me chefe provizas lu per mesaji, quankam me nule savas la Italiana.

INTERRETALA REVUI

Editerio Krayono editas la interretala revuo ADAVANE ! di la Ido-Societo Hispana, ta revuo aparas ye singla duesma monato. Olu esas trovebla che la sequanta adreso: <<http://es.geocities.com/krayono/publikaji.html>>.

Ultre lo, che ta adreso on povas lektar interretala edituro di KURIERO INTERNACIONA qua havas un trimestro tardeso kompare a la surpapera edituro.

Anke samaloke on povas trovar komenco di Biblioteko virtuala kun kelka Idala libreti enretigita che la supre citita adreso.

REKLAMO: “LO MIKRA ES BEL”

Me (Gonçalo Neves) joyas anunciar ke me rivivigis Editerio Sudo (ES), hemal editerio fondita en 2002. Por celebrar la jubileo di Ido ES jus editis la sequanta libreto: Gonçalo Neves: Lo mikra es bel. Esayeto pri la esenco di Ido. Seplingua edituro. Tradukita al Angla (Robert Carnaghan), Franca (Jean Martignon), Germana (Günter Schlemminger), Hispana (Eduardo Rodi), Italiana (Fernando Zangoni) e Rusa (iZoommm, alias Ivor Vinogradov). Montijo: Editerio Sudo. 28 p. 10,5 x 14,8 cm (A6), riche ilustrita. ISBN 978-972-8551-03-2

Ica jubileala libro ne aparos en la reto e ne esas komprebla. ES sendos ol gratuite ad irgu qua demandos lo. La tradukinti evidente ne bezonas demandar lo.

Por demandar la verko suficas sendar kurta mesajo kun vua postal adreso al editerio edisudo@clix.pt od al autoro g-neves@clix.pt o SMS (+351 916 084 297). On povas agar lo anke per lenta letro sendota ad:

Editerio Sudo
R. Camilo Castelo Branco 34, 4 Dt
PT-2870-015 Montijo (Portugal).